Morgenstjernen

Organ for
Jesu Kristi Kirke av Sidste Dages Hellige

*„Gjør det bekjendt over Land og i By
Herren har talet paany!"*

NUMMER 9 | 1. MAI 1922 | 1. AARGANG

Bemerkninger angaaende opstandelsen.

Av missionspræsident *Aug. S. Schow.*

Kristenheten har i denne tid feiret Jesu opstandelse, og selvfølgelig blir dette emne mer eller mindre omhandlet i alle kristne land. Enhver som grundig har overveiet dette princip vil indrømme, at der findes intet vigtigere punkt i religionen end netop dette; ti hvad gavn, interesse eller trøst kan vi erholde i vor tro og religion, om vi ikke hadde kundskap om de dødes opstandelse? Kan vi nævne noget som mere vil opmuntre mennesket til at adlyde og efterleve guddommelige love end overbevisningen om at vi er i besiddelse av en udødelig aand? Nei, ti uten kundskap derom kan vi simpelthen si: «La os æte og drikke, ti imorgen dør vi.» Apostlen Paulus argumenterer paa følgende maate: «Dersom der ikke er dødes opstandelse, da er heller ikke Kristus opstanden. Men er Kristus ikke opstanden, da er vor prædiken jo forgjæves, saa er og eders tro forgjæves. Vi blir da og funden som falske vidner om Gud, at han opreiste Kristus, hvilken han ikke har opreist, dersom nemlig de døde ikke opreises. Ti dersom de døde ikke opstaar, da er Kristus heller ikke opstanden. Men dersom Kristus ikke er opstanden, da er eders tro forgjæves; saa er I endnu i eders synder; saa er og de fortapte, som er hensovet i Kristus. Haaber vi alene paa Kristus i dette liv, da er vi de elendigste av alle mennesker.»

Vi kan visselig ved at læse den hellige skrift komme til overbevisning om, at det haab og den kundskap, som besjælet Guds mænd i fortiden, samt overbevisningen som de hadde, at de var evige væsener, var i virkeligheten drivfjæren til at indgyde mot og utholdenhet i alle deres prøver og gjenvordigheter. La os betragte vore første forældres stilling i Edens have — de var udødelige væsener, omgit av den skjønne natur og den inderlige harmoni som eksisterte mellem skabningen og dens herskere, men paa grund av deres ulydighet og fald var de utdrevne fra det paradis hvori skaberen hadde sat dem. Gud hadde uttrykkelig sagt, at paa den dag de aat av den forbudne frugt skulde de dø døden; dog kunde de tilsyneladende ikke fatte dypheten av den ulykke hvori de styrtet sig. Forbandelsen blev uttalt over dem, og den eneste fortrøstning, som de hadde, var Herrens herlige forjættelse: Kvindens sæd skal knuse slangens hoved. Vore første forældre visste at Guds ord var sande, og derfor kunde de tillidsfuldt stole paa den givne forjættelse, og formedelst den hadde de haab, trøst og overbevisning om deres opreisning.

Intet kunde ha bevæget Abraham til beredvillig at bringe sin søn Isak til Moria berg, for der, ifølge Guds befaling, at ofre ham paa alteret, om han ikke hadde været overbevist om, at dersom Herren fordret hans søns liv vilde han i aandeverdenen og efter opstandelsen fortsætte det lykkelige forhold som fortsatte mellem far og søn. Saaledes var ogsaa Job prøvet paa forskjellige maater, og det eneste som gav ham trøst i prøvelsens dager var sikkerlig den kundskap som han hadde om opstandelsen. La mig citere hans egne ord: «Jeg vet at min gjenløser lever, og at han som den sidste skal staa op over støvet. Og naar min hud saaledes sønderslidt er borte, og jeg er blottet for mit kjød, skal jeg skue Gud.» David, som var kaldet en mand efter Herrens eget hjerte, faldt i en forfærdelig overtrædelse, som foraarsaket sorg, bedrøvelse og elendighet, men overbevisningen om sjælens udødelighet forlot ham ikke. Han sier selv: «Jeg har stedse sat Herren for mig; ti han er ved min høire haand, jeg skal

ikke rokkes. Derfor glæder mit hjerte sig, og min ære fryder sig; ja, mit kjød skal bo tryggeligen. Ti du vil ikke overlate min sjæl til dødsriket; du skal ikke la din hellige se forraadnelse.»

Vi er alle mer eller mindre bekjendt med beretningen om vor Herre og Frelsers fødsel og liv, samt de mange kraftige gjerninger som han utførte, hvorved han beviste for alle oprigtige mennesker, at han var den Messias som skulde komme. Han fortalte sine disciple paa en tydelig maate at «Menneskets Søn» skulde overantvordes i syndige menneskers hænder og korsfæstes og opstaa tredje dag,» hvilket vi vet gik i bokstavelig opfyldelse. Guds søn, som var underkastet den menneskelige natur, blev hængt paa korset, og blodet fløt ut gjennem naglegapene i hans hænder og føtter, og efterat ha tat eddikken utbryter han: «Det er fuldbragt, og bøiet hodet og opgav aanden.» Da stridsmændene senere kom og brøt benene paa den første og anden, som var korsfæstet med ham, fandt de at Jesus var død og brøt derfor ikke hans ben. Men en av stridsmændene stak ham i siden med et spyd og straks utgik blod og vand.» Det var visselig ikke Faderens vilje at Jesu ben skulde brytes, men derimot at blodet som fløt i hans aarer skulde utgydes for senere at bli erstattet med en finere materie — nemlig aand. Det er vor tro at syndefaldet bevirket at blodet, som er sygdommens og dødens sæd, blev overført til mennesket, og at døden, som syndens sold er nødvendig for at det menneskelige legeme derigjennem kan bli lutret fra syndens følger. Dette var imidlertid ikke tilfældet med Kristus; han syndet ikke, og derfor skulde heller ikke hans legeme se forraadnelse. Han hvilte kun tre dager i graven, og Herrens engler kom og veltet stenen bort, og vi finder vor dyrebare Frelser med aand og legeme igjen forenet. Han hadde seiret over død og grav! Han var opstanden!

Uagtet Jesus hadde forutsagt det hele blev dog disciplene forfærdet naar Kristus først aabenbarte sig for dem; de «betoges av frygt, og mente at de saa en aand,» men han overbeviste dem snart om at dette ikke var tilfældet, idet han sier: «Ser mine hænder og mine fødder, at det

er mig selv; føler paa mig og ser; ti en aand har ikke kjød og ben, som I ser at jeg har.» Thomas, en av de tolv, tvilte; han hadde jo nogen faa dager i forveien set sin Herre og Mester korsfæstet; han hadde set ham bli lagt i graven og en stor sten bli veltet foran indgangen, samt romerske stridsmænd sat til nøiagtig at bevogte graven for at hindre disciplene fra at komme og ta hans legeme bort og derefter si at han var opstanden. Under disse omstændigheter var det ganske naturlig for Thomas at si: «Uten at jeg faar se naglegapet i hans hænder, og stikker min haand i hans side, vil jeg ingenlunde tro.» Jesus, den opstandne Frelser, fortsatte fremdeles sin kjærlighetsgjerning, ti ved første leilighet, da disciplene var samlet og Thomas med dem, kom Jesus mens dørene var lukket og stod midt iblandt dem, og da han kjendte deres tanker sier han til Thomas: «Ræk din finger hit og se mine hænder, og ræk din haand hit og stik den ind i min side, og vær ikke vantro, men troende.»

Hvilken kjærlighet og nedladenhet beviste ikke Jesus ved saaledes at undervise sine elskede disciple om opstandelsens virkelighet og tillike som den levende Guds Søn at sitte ned ved strandbredden og delta i et simpelt maaltid. Han forsøkte ikke at vise sin egen storhet, ti allevegne finder vi at han fremtræder som den ydmyge og sagtmodige Frelser, der hadde gaat ned under alle ting, for senere at ophøies over alt. Herrens apostler mottok ved denne leilighet en saa fuldstændig overbevisning om virkeligheten av de dødes opstandelse, at naar de senere var stillet likeoverfor døden og deres fiender tørstet efter deres blod, kunde den grusomste død ikke indgyde skræk hos dem; ti de var overbeviste om at døden vilde føre dem til livet; at den simpelthen vilde være færgestedet hvor de skulde føres over paa den anden side for atter at møte deres dyrebare Frelser.

Forskjellige anskuelser gjorde sig gjældende i apostlenes dage med hensyn til opstandelsen. Vi er underrettet om at det var en sekt, som kaldtes Sadducæer der lærte: «at der er ingen opstandelse, ei heller engler, ei heller aand,» mens farisæerne trodde begge deler, og var derfor

ikke faldne saa dypt i vantro som de førstnævnte, hvorfor ogsaa Paulus, da han var fremstillet for ypperstepresternes raad sa: «Jeg er en farisæer, jeg dømmes for haab og for de dødes opstandelse.» Denne uttalelse fandt gjenklang hos de skriftkloke og farisæerne, ja til en saadan grad, at de for et øieblik glemte deres had til Paulus og den lære han forkyndte og sa: «Vi finder intet ondt hos dette menneske; men dersom en aand eller en engel har talt til ham, da la os ikke stride mot Gud.» Men de forandret snart sin mening; de blev ophidset i sine sind og ønsket at dræpe Paulus, endskjønt der ikke kunde frembringes noget bevis for at han var strafskyldig. Jøderne ønsket ikke at bli overbeviste om at Jesus var Kristus; ti der gaves leilighet nok til at bli overbeviste derom, eftersom mange levende vidner fandtes, som kunde bevidne at Kristus var opstanden. Apostlen Paulus skriver desangaaende til menigheten i Korinth: «Ti jeg overantvordet eder iblandt det første, hvad jeg og annammet: at Kristus døde for vore synder efter skriften; og at han blev begravet; og at han opstod den tredje dag efter skriften; og at han blev set av Kephas, derefter av de tolv. Derpaa blev han set av mere end fem hundre brødre paa engang, av hvilke de fleste endnu er i live, men nogen er og hensovet.»

Vi vil gaa videre i vore betragtninger og henvise til flere av denne apostels uttalelser. Han var omgit, som før bemerket, av mennesker der hadde forskjellige anskuelser angaaende opstandelsen, og det var derfor ganske rimelig, som han selv sier, at nogen vilde spørre: «Hvorledes opstaar de døde? og med hvordan et legeme kommer de frem?» Som svar paa dette spørsmaal sier han: «Du daare! det som du saar, blir ikke levendegjort, dersom det ikke dør.» Denne uttalelse av apostlen er blit kritisert av mange tænkende mennesker, som da ikke har forstaat meningen av dette skriftsted, og derfor har de ogsaa uttalt sig i følgende ord om Paulus: «Du daare! dersom det du saar dør, blir det ikke levendegjort.» Disse ord er heller ikke aldeles ugrundet, efterdi vi alle forstaar, at dersom der ikke findes liv i det frø, som vi saar, kan det

heller ikke spire frem; dog maa der uvilkaarlig ske en forandring — en viss grad av opløsning. Men med mennesket er det anderledes. Vi har alle en udødelig aand, som vil vende tilbake til Gud som gav den, naar legemet ikke længere er skikket til dens opholdssted, og la mig si eder, mine kjære, at spiren til igjen at opstaa ikke ligger i det døde legeme, men i aanden, og i den guddommelige magt, som vi forstaar er ophav til vort liv og vor tilværelse. Kortsynte personer antar, at det menneskelige legeme — som for tusener av aar har hvilet i jordens skjød eller paa havets bund og er muligens blit fortæret av fiskene, vilde dyr eller ved ild — maa ubetinget for evig være tilintetgjort, og, dersom himmelens fugle har fortæret deler av et menneske og deres bestanddeler er spredt til de fire vinde, kan disse ikke atter bli samlet. Men sandheten er, at mennesket er et evig væsen; det vil si: den materie hvorav legemet bestaar er evig og kan ikke tilintetgjøres, ei heller utgjøre deler av, eller optas i den øvrige skabning, nei, ti «alt kjød er ikke det samme kjød, men et er menneskets kjød, et andet kvægets, et andet fiskenes, et andet fuglenes.» Om et menneske skulde bli fortæret av et dyr, saa forblir dog i virkeligheten elementene, som tilhører mennesket, uavhængige.

La os nu, mens vi omtaler opstandelsen, samtidig gjøre nogen betragtninger over naturen — hvorledes græsset om vaaren vokser; hvorledes sæden, som er plantet, begynder at spire frem, samt trær og planter dra fra elementene de nødvendige deler for deres vekst og utvikling. Det naturlige øie kan ikke se paa hvilken maate dette foregaar, men vi kan se resultatet efter kortere eller længere tids forløp. Naar f. eks. et træ fremviser de deilige frugter og kornakeren bølger for vinden, kan vi tydelig se den forskjelligartede materie, som er samlet ut av elementene, hvilken selvfølgelig før har eksistert.

Vi er underrettet i beretningen om vor Herre og Frelser, at han utførte mange kraftige gjerninger, som folket ikke kunde begripe. Evangelisten Johannes beretter at Kristus forvandlet vand til vin, hvilket ifølge skriften var det første mirakel som han utførte. Det er ikke min hensigt

at gi nogen omfattende forklaring over de mange mirakler, som vor dyrebare Frelser demonstrerte for folket, mens han vandret i denne jordiske sfære, men ønsker blot at dra eders opmerksomhet til et par av de mest merkværdige begivenheter, forbundne med hans missionsvirksomhet. Beretningen fortæller at Kristus paa en for os høist besynderlig maate bespiste fem tusen mænd, foruten kvinder og barn, og senere fire tusen mænd, foruten kvinder og barn. Folket var ved førstnævnte tilfælde samlet paa et øde sted og disciplene sa til Jesus: «La folket fare, at de kan gaa hen i byene og kjøpe sig mat.» Det er rimelig, at disciplene blev forundret naar Jesus svarte dem: «De har ikke behov at gaa bort; giv I dem at æte.» Han tok deres hele forraad, hvilket bestod av fem brød og to fisker, «saa op til himmelen og velsignet det; og han brøt det og gav sine disciple brødene, men disciplene gav folket dem. Og de aat alle og blev mætte; og de opsamlede de tiloversblevne stykker, tolv kurver fulde.» I det andet tilfælde finder vi, naar Jesus gik op paa et berg ved den galilæiske sjø, at «meget folk kom til ham, og hadde med sig halte, blinde, stumme, krøplinger og mange andre; og de la dem for Jesu fødder, og han helbredet dem.» Derefter kaldte Jesus sine disciple til sig og sa: «mig ynkes inderligen over folket; ti de har nu tøvet hos mig i tre dager, og har intet at æte; og la dem fastende fare, vil jeg ikke, paa det de ikke skulde forsmægte paa veien.» Disciplenes forraad av fødevarer var kun syv brød og nogle smaa fisker, dog «alle aat og blev mætte; og de opsamlet de tiloversblevne stykker, syv kurver fulde.« Hensigten hvorfor jeg omtaler disse mirakler er fordi vi derved tildels kan fatte den guddommelige magt, som Jesus var i besiddelse av; han kunde byde over elementene, og i et øieblik samle fra dem den materie som var nødvendig for at tilfredsstille den menneskelige natur. Det var ingenlunde tilfældet at han frembragte det av intet, nei, alt var i tilværelsen — det eksisterte. Guds søn bød, og elementene samledes ved hans ord.

Paa en lignende maate vil de dødes opstandelse foregaa. Denne paastand kan bevises fra Ezekiels beskrivelse

om sit syn. Jeg vil citere profetens egne ord: «Saa sier den Herre, Herre til disse ben: se, jeg vil la komme aand i eder, og i skal bli levende. Og jeg vil lægge sener paa eder og la kjød komme over eder og overdra eder med hud og bringe aand i eder, at I blir levende; og I skal fornemme, at jeg er Herren. Og jeg spaadde, som mig var befalt, og der kom en lyd, der jeg spaadde, og se, der blev en raslen, og benene nærmet sig, det ene ben til det andet. Og jeg saa, og se, der kom sener og kjød paa dem, og der trak sig en hud over dem; men der var ikke aand i dem. Og jeg spaadde, som han befalte, og aanden kom i dem, og de blev levende og stod paa sine fødder, en saare stor hær.» I dette syn var de dødes opstandelse forklart paa en tydelig maate; profeten var stillet i en dal fuld av tørre ben, og selvfølgelig var der kun for hans blik fremstillet en mindre del av materier; men disse ben, formedelst Guds kraft, nærmet sig tilsammen — sener, kjød og hud blev i et øieblik samlet ut av elementene, og derefter kom aanden og tok legemet i besiddelse, og som profeten sier: de «stod paa deres fødder, en saare stor hær.»

Vi har i den hellige skrift tydelige beviser for: alle menneskers opstandelse. Jesus sier, idet han taler til menneskene om det evige liv, at «den time kommer, paa hvilken alle de i gravene skal høre hans røst, og de skal gaa frem, de som har gjort godt til livets opstandelse, men de som har gjort ondt, til dommens opstandelse.» Naar Paulus var fremstillet for jødernes raad, sier han: «De dødes opstandelse forestaar, baade de retfærdiges og de uretfærdiges.» Aabenbareren Johannes var et redskap i Herrens haand til at tilkjendegi for os mange herlige sandheter angaaende opstandelsen; han saa i synet hvorledes djævelen var bundet i et tidsrum av et tusen aar; han beskuet likeledes «deres sjæle som var halshugget for Jesu vidnesbyrds og Guds ords skyld, og de, som ikke hadde tilbedt dyret, ei heller dets billede, og ikke hadde tat merket i deres pande og paa deres haand; og de blev levende og regjerte med Kristus de tusen aar. Men de andre døde blev ikke levende igjen, indtil de tusen aar

fuldendtes. Denne er den første opstandelse. Salig og hellig er den, som har del i den første opstandelse; over disse har den anden død ikke magt, men de skal være Guds og Kristi prester og skal regjere med ham i tusen aar.»

Vi lærer av disse skriftsteder at de retfærdige skal opstaa først, dog kan vi ikke anta at alle disse skal opstaa paa en gang. Det vil muligens være nødvendig at nogen skal hvile i støvet længere end andre, dog vil alle, som Jesus sier: «der har gjort godt», komme frem i livets opstandelse — paa en dag efter Guds tidsregning, men i en tidsperiode av et tusen aar efter menneskets. Menneskenes vandel, eller med andre ord: deres gjerninger vil derfor gjøre meget til at bestemme tiden for sin opstandelse. Der vil saaledes være nogen beredte, naar den sidste basun lyder, som skal bli forandret «i en hast, i et øieblik,» og disse vil selvfølgelig, i likhet med Frelseren, ikke se forraadnelse. Vi er underrettet om, at der vil være en stor forskjel paa menneskenes herlighet i det tilkommende; de som opstaar først vil altid dvæle i Herrens nærværelse og være av det tal, som skal leve og regjere med Kristus — først i et tusen aar, og derefter i al evighet; de som opstaar senere, men dog i løpet av fredsregjeringen, vil derimot være noget mere fjernt. Saaledes kan vi lettelig forstaa de forskjellige grader av herlighet, som saa tydelig er beskrevet av apostlen Paulus; han sier: «en er solens glans, en anden maanens glans, en anden stjernenes glans; ti en stjerne overgaar en anden i klarhet. Saaledes er og de dødes opstandelse.»

Aarsaken hvorfor de hellige i fortiden var saa utholdne i alle trængsler var fordi de var overbevist om at de formedelst trofasthet indtil enden vilde erholde løn for al sin møie og besværlighet i forkrænkelighetens land. Nogen «blev utspilte til pinsel og tok ikke mot befrielse, at de maatte erholde en herligere opstandelse.» Dersom vi hadde en fortegnelse over alle, som har lidt døden heller end at opgi deres tro, skulde vi finde at det var et stort antal. Der utvises tro, mod og overbevisning — i likhet med kvinden, om hvilken vi kan læse beretningen i anden Makkabæernes bok — til at utholde al den motgang som

man møter her i livet. Denne kvinde opmuntret sine syv sønner til heller at lide alle dødens kvaler, end at fornegte troen; de var pint til døde, og sidst av alle moderen selv, men de døde med vidnesbyrdet paa sine læber om en herlig opstandelse.

Efter de retfærdiges opstandelse saa Johannes i sit syn at: «Havet avga de døde, som var i det; og døden og helvede avga de døde, som var i dem, og de blev dømt, hver efter sine gjerninger. Og døden og helvede blev kastet i ildsjøen. Denne er den anden død.» Der findes intet bevis i den hellige skrift for at alle disse mennesker skal opstaa paa en gang, men det er nok for os at vite, at alle skal opstaa, og at legemet og aanden igjen skal bli forenet. Derefter kommer dommen, og alle *skal* dømmes efter sine gjerninger. De som skal dø den anden død er de, som har syndet mot den Helligaand, hvilke ikke kan erholde forladelse «hverken i denne verden ei heller i den tilkommende;» deres aand og legeme vil i den anden død opløses, og deres tilværelse saaledes for evig ophøre. Jorden vil likeledes opstaa, eller med andre ord: bli befriet fra forbandelsen, ti der vil bli «ny himmel og ny jord i hvilke retfærdighet bor.» Jorden vil bli lutret og renset og saaledes skikket for sit skabelses maal, nemlig: et opholdssted for retfærdige opstandne mennesker. Jesus Kristus vil komme og regjere som den store Konge, og hans opholdssted vil bli i det nye Jerusalem, som skal komme ned fra himmelen. Guds paulun vil bli hos menneskene. Nye kloder vil bli dannet av elementene som findes i det uendelige verdensrum, og et sted beredt for de mange millioner mennesker, som har levet paa jorden. En herlig tidsperiode vil oprinde, ti «Gud skal avtørre hver taare av deres øine, og døden skal ikke være mere, ei heller sorg, ei heller skrik, ei heller pine skal være mere; ti det første er veket bort.» Vi som har annammet evangeliet har ret til at komme frem i den første opstandelse, og at leve og regjere med Kristus først i et tusen aar og derefter i al evighet.

Filosofien av evangeliet.

Av ældste *J. H. Ward.*

(Fortsættelse).

Hvad er nu denne magt, som har dannet disse herlige soler og sendt dem hvirvlende fremad gjennem tidsperiodenes cyklus? Den vantroende filosof meddeler os at det er tyngdekraften. Hvorfra kommer denne mægtige kraft, som menneskene benævner saaledes? Grundstoffene er ubevægelige; det vil si, de besidder ikke mågt til at bevæge sig selv. Det er derfor indlysende at de maa ha været paavirket av en utenforstaaende kraft, før de kan komme i bevægelse. I alle menneskelige affærer findes ingen virkning uten aarsak, intet utkast uten skaber, og ved nærmere undersøkelse opdager vi, at enhver skaber virker under indflydelse av viljen. Saaledes ogsaa paa naturens felt; ethvert fænomen er kun resultatet av en aarsak, og denne aarsak maa være frembragt av en intelligent vilje.

Vor forundring stiger endmere naar vi tar i betragtning det ufattelige store verdensrum, hvorover denne magt strækker sig. Endog solens størrelse ligger utenfor vore fatteevners begrep; hvorledes skal vi da kunne forstaa dens avstand fra os? Det antas i almindelighet, at solens avstand fra jorden er ca. 92 millioner mil. Det er let at si disse ord, men vanskelig at fatte deres fulde mening. Et hurtigtog bevæger sig med en hurtighet av 30 mil i timen; hvis nu en jernbanelinje naadde fra jorden til solen, vilde det vare 350 aar for et hurtigtog at tilbakelægge denne distanse. Dersom Champlain, der grundla Quebec, og kaptein John Smith og indianerinden Pocahontas, der er saa navnkundige fra Virginiens tidligere historie, var stegne ind i dette tog, vilde der endnu være omtrent 80 aar tilbake for deres efterkommere at fortsætte reisen. Avstanden vilde endnu være saa stor, at først den nuværende generations barnebarns barn kunde vente at naa reisens maal. Og dog er der en magt som behersker dette umaadelige rum, fører jorden paa sin bane omkring solen, hæver havet i en mægtig flod og kaster de vrede bølger mot strandens klipper.

Men dette er ikke alt. Lyset bevæger sig over denne uhyre distanse i et tidsrum av $8^1/_2$ minut. Det lys, hvorved vi læser disse linjer, utgik fra solen, omtrent da vi begyndte med dette kapitel. Hvad skal vi da si om avstander saa umaadelige, at der medgaar et aar, et hundrede aar, ja endog tusener av aar, for lyset at tilbakelægge dem. Og dog er der en magt, som ogsaa hersker der, en kraft saa mægtig, at den «griper hele indfatningen av stjerner og systemer og sender dem hvirvlende gjennem dybden av det grænseløse rum, lik en haandfuld smaastener kastet gjennem hytten.» Med sandhet kunde den store filosof og poet, Addison, utbryte:

«Fra himlens høie hvælv,
Det farverike blaa,
Hvor tændte av ham selv,
Guds klare stjerner staa,
En jubelsang nu bryter klar
I fryd og glæde ut:
«En skaberhaand os dannet har,
Og skaberen er Gud!»

Mens vi er overvældet av den store magt, som skabningen utfolder for os, la os da ikke tape av sigte de beviser paa intelligens og hensigt, som den likeledes viser. Jeg ser f. eks. en mand gaa paa gaten i regnveir med en paraply over sig, og jeg fatter at dette redskap er dannet i den hensigt at beskytte mot regn og sne. Saaledes ser jeg beviser paa plan og intelligens i de utallige opfindelser og instrumenter, som brukes i det daglige liv. Vi kan ikke undersøke den mindste opfindelse uten at føle, at den er resultatet av intelligens og eftertanke. Men der findes i verden mange indretninger, som ikke blev dannet av menneskehaand eller opfundne i den menneskelige hjerne. Haanden, der skrev disse ord, eller som satte typene til tryk, er en meget større opfindelse end der nogensinde er blit gjort ved menneskekløkt. Hvis det fordret kunst at danne en pen, vil det da ikke fordre en langt større intelligens at danne haanden som styrer pennen. Dersom det fordret plan og eftertanke at skape typene av metal, vil det da ikke fordre en langt høiere

grad at forme haanden der bruker typene, for ikke at tale om den mystiske kraft, som vi kalder sindet eller aanden, der styrer haanden i begge disse tilfælder.

La os i korthet undersøke de tegn paa visdom og mekanisk kundskap, som lægges for dagen i øiets indretning. Først er det hulningen, hvori det er sat; den er sammensat av syv smaa ben og beklædt med det bløteste cellevæv, i sammenligning med hvilket den fineste silke vilde være som det groveste lerret. Øiet beskyttes ydermere av panden, som hvælver sig over det, og av øielaagene, der med lynsnare bevægelser kan lukke sig over det og forebygge enhver skade. Et skibs rep og tridser er i sandhet simple i sammenligning med de muskler og nerver som styrer øiets bevægelser.

Endnu mere vidunderlig er konstruktionen av øiet selv. Synsnerven er den del av øiet som fører det som er set til hjernen. La os forutsætte, at den istedetfor at være stillet som den nu er, i den inderste del av øiet, hvor lysets gjenskin fra gjenstander vilde falde direkte paa den. Det er klart, at den vil være utsat for at ta skade av ethvert støvgran, som kom i berøring med øiet, og vi vilde altid føle en saa sterk og brændende fornemmelse, som om nervene var ubedækket av huden og utsat for berøring med enhver gjenstand, hvorved ogsaa de fine fibre av synsnerven vil fordærves og synet derved ødelægges. Hvorledes kan da denne nerve bli beskyttet og synet dog ikke spærres? Hvis den skulde bedækkes av hud som andre nerver, da kunde vi ikke se gjennem den. I tusener av aar kjendte menneskene, skjønt de hadde øine og brukte dem, ikke nogen gjenstand, der paa samme tid var saa haard og gjennemsigtig, at den kunde svare til det dobbelte øiemed at beskytte og dog ikke hindre synet. Til denne dag kjender menneskene ikke nogen substans, der er klar og gjennemsigtig nok til at la lysets gjenskin trænge ind, haardt nok til at beskytte og elastisk nok til at indta de nødvendige stillinger og til at rette sig efter et slag. Læg nu merke til den forreste del av øiet, som kaldes hornhinden og er, som det var urglasset Det er av en bestanddel, der paa samme tid er haard,

gjennemsigtig og elastisk, noget som menneskene aldrig har været istand til at efterligne.

Der kunde spørres: Hvortil saa mange linser i øiet? Lyset adskilles, naar det brytes gjennem *en* linse, i sine sammensatte kulører — violet, indigo, blaat, grønt, gult, orange og rødt. Altsaa fandtes der i øiet kun krystallinsen, vilde vi se enhver hvit gjenstand som blaalig i midten og rødgul i kanten. Denne vanskelighet stod for sir Isaac Newton alle dager, og han opdaget aldrig maaten, hvorpaa dette kunde undgaaes ved bruken av et bryteteleskop. Det var forbeholdt M. Dolland, en berømt læge at gjøre denne opdagelse, hvilken han gjorde ved at studere og efterligne øiet.

Hvilken urimelighet er det da ikke at paastaa, at en naturlov som tyngdekraften eller elektricitet har en saadan kundskap om optikkens og mekanikkens principper, som øiets dannelse vidner om at dets skaber besidder. I alt dette utvises den høieste grad av visdom og kundskap. Øiet er avpasset til at se stjernene millioner av mil borte saavelsom til at betragte gjenstander i kun nogen tommers avstand. I sterkt sollys sammendrar pupillen sig for at skjerme den optiske nerve, mens den utvider sig i tusmørket for at indlate mere lys. Naar vi ønsker at regulere lyset i et værelse, maa vi ty til klodsede indretninger, som menneskene har opfundet. Et selvregulerende vindu, som utvider sig i tusmørke og sammendrar sig selv, eftersom lyset tiltar i styrke, har endnu intet menneske kunnet skape. Anatomer har opdaget mere end 800 indretninger i det døde øie, mens dog den store indretning, evnen at se, er aldeles utenfor deres kjendskap.

Lignende argumenter kunde fremføres fra enhver del av naturens verk for at bevise skabningens plan og orden og skaberens store visdom. Spørsmaalet kommer derfor tilbake med dobbelt vegt: Hadde jorden en skaber, eller dannet den sig selv? Der findes personer som paastaar det sidste og med frækhet erklærer, at Bibelen fortæller en usandhet, naar den sier: «I begyndelsen skapte Gud himmelen og jorden.» «Ti,» sier de, «vi vet, at stoffene er evige, og at verden helt igjennem bestaar av disse stoffer;

derfor er himmelen og jorden evige — hadde aldrig en begyndelse eller nogen skaber.» Sandelig, et dypsindig ræsonnement. Paa samme maate kunde vi si: «Her er en godt brændt mursten like fra teglverket, som kan bestaa i et tusen aar; derfor har den altid eksistert.»

Det paastaaes likeledes, at stoffene i verdensrummet er uforgjængelige. Hvem vet det? Ti vi vet ikke hvad stoffet oprindelig var. Vi kan opvarme vand til et visst gradepunkt, og det forvandles til damp; men substansene findes i dampen. Vi kan brænde kul og saaledes forandre deres utseende; men alle partiklene er der i skikkelse av gas, aske eller tjære. Alt, hvad vi kan si er, at stoffene ikke kan tilintetgjøres ved de midler som menneskene har til deres raadighet. Men at paastaa, at materien er evig, fordi menneskene ikke kan tilintetgjøre den, vilde være det samme som om et barn vilde prøve paa at slaa i stykker et lokomotiv med et vedtræ og, naar dette viste sig umulig da utbrød: «Jeg er overbevist om at dette lokomotiv evig har været til, ti jeg er ute av stand til at tilintetgjøre det.» ((Forts.)

Smaa arbeidere.

«Jeg er saa træt,» sa lille Rakel. «Bror, vær saa snild at hjælpe mig at bære disse træblokker til huset.»

«O, jeg har det saa travelt, søster. Kan du ikke selv gjøre det? Du store alverden —»

Tom stanset pludselig og saa ned paa noget i græsset. «Kom her Rakel,» ropte han. «Se paa denne lille myr som prøver paa at dra denne store mark, men den formaar ikke at flytte den. La os stanse og se hvad den vil gjøre.»

Efter litt sier Rakel: «Se, nu gaar han efter hjælp. Se, der møter de en anden myr; det ser ut som de hilser paa hverandre.»

«O, nei,» sa Tom, «dette er kun maaten de taler til hverandre paa. Se! nu gaar han med for at hjælpe.»

Begge myrer trækker nu paa marken, men kunde næ-

sten ikke flytte den det ringeste. Derpaa løp de saa hurtig som mulig hen til en myretue som laa under et træ.

«Vent nu bare et øieblik,» sa Tom, «og la os se hvad de nu vil gjøre.»

Hurtig kom den ene myr efter den anden ut av tuen og tok veien gjennem græsset til stedet hvor marken laa, og snart var der en hel mængde som betragtet marken og likesom var enige om at den vilde bli en god middag for den hele familie. Derpaa tok de alle fat hvorsomhelst de kunde, og naar de da alle begyndte at trække, maatte marken gaa med ganske hurtig hen til myretuen.

Tom og Rakel var enig om at de skulde se myrene spise marken, men netop da hører de moren kalde paa dem, og Tom utbryter: «Kom, søster! hvor er nu din træblok? Jeg maa da være like saa villig til at hjælpe som myrene er.»

Barna bar veden til huset sammen, og da moren bad Tom at samle sammen nogen fliser sa Rakel:

«Jeg vil hjælpe dig, Tom. Disse smaa myrer kan ikke være noget bedre end jeg er.»

Senere naar Tom og Rakel hadde noget arbeide at utføre, sa de muntert:

«Myrene er ikke bedre end vi. La os arbeide sammen og være nyttige.» Fra *Juvenile Instructor.*

Den gode glæder sig, naar han har fundet et menneske som er bedre end ham selv; den slette, naar han har fundet et som er slettere.

Diamanten blir ved slipningen gjennnmsigtig, mennesket ugjennemsigtig.

INDHOLD:

Bemerkninger angaaende opstandelsen 129
Filosofien av evangeliet . . 139
Smaa arbeidere 143

Utgit og forlagt av AUG. S. SCHOW, Osterhausgt. 27, Kristiania.
Trykt i Arbeidernes Aktietrykkeri, Kristiania.